

- Донецьк: ТОВ «КІТІС», 1999.
11. Погоріло, І.М. Реальність і перспектива в викладанні фізики в середніх загальних школах, Конференція Соросівських Учителів / І.М.Погоріло. – Київ, 1995.
 12. Погребняк, А.Г. Рейтинговая оценка по физике. Конференция Соросовских Учителей / А.Г. Погребняк. – Киев, 1995.
 13. Поташник, М.М. Управление качеством образования / М.М. Поташник. – М., 2001.
 14. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології / Г.І. Сорока. – Х.: Ранок, 2002.
 15. Тесленко, В.В. Педагогічна система розвитку творчої обдарованості школярів / В.В. Тесленко. – Луганськ, 2000.
 16. Трушкін, С. Рейтингова система оцінювання лабораторних та практичних робіт / С.Трушкін // Відкритий урок. – 2001. – № 23-24.
 17. Чернікова, Л.Г. Проблеми вдосконалення навчально-виховного процесу / Л.Г. Чернікова // Педагогічна скарбниця Донеччини. – Донецьк. – 1996. – № 2.
 18. Шайгородський, Ю.Ж. Імідж школи нового типу: сукупність ціннісних характеристик / Ю.Ж.Шайгородський // Відкритий урок. – 2003. – № 5-6.
 19. Чернишов, О.І., Чернікова, Л.Г. Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти на засадах кредитно-модульної системи. Практико-орієнтований посібник / О.І.Чернишов, Л.Г. Чернікова. – Донецьк: Витоки, 2007.
 20. Чернишов, О.І., Волобуєва, Т.Б. Організація науково-дослідної роботи в освітній установі. Методичний посібник / О.І.Чернишов, Т.Б. Волобуєва. – Донецьк: Витоки, 2007.
 21. Василькова, О., Чернишова, Р. Методичні засади кредитно-модульної системи організації навчального процесу / О.Василькова, Р.Чернишова. – Донецьк: Витоки, 2007.

КОХАН І.І.,

старший викладач кафедри охорони праці
та інженерної педагогіки
Української інженерно-педагогічної академії

УДК 378

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ПРОЦЕСІ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

В статті проаналізовано проблеми естетичного виховання в процесі особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу України на сучасному етапі.

Ключові слова: естетичне виховання, принцип естетизації, естетична культура.

В статье рассмотрены проблемы эстетического воспитания в процессе личностного и профессионального развития будущих специалистов в условиях высшего учебного заведения Украины на современном этапе.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, принцип эстетизации, эстетическая культура.

The article deals with the problems of aesthetic education in the process of personal and professional development of future specialists in the conditions of higher educational establishments of Ukraine on the modern stage.

Key words: aesthetic education, principle of aestheticism, aesthetic culture.

Постановка проблеми. В умовах сучасного кризового розвитку нашого суспільства вищим гуманним призначенням естетичного виховання є всебічний розвиток особистості, що являє собою інтелектуальну свободу, багатство її духовного життя, високу моральність, які ведуть до гармонійного її об'єднання з суспільством, з людством, допомагає відновленню естетичної культури суспільства як основи, що стверджує цінність людського життя.

Тому основними завданнями ВНЗ на сучасному етапі стають: формування духовної сфери особистості студента, виховання її етичних та естетичних якостей. Розвиток цих якостей неможливий без створення ефективної системи навчання та виховання. У зв'язку з цим актуалізується пошук нових підходів до

організації навчання та виховання у вищій школі, зокрема, реалізації виховуючої функції навчання. Збагачення емоційної і пізнавальної сфери майбутнього фахівця вимагає звернення до можливостей естетичного виховання людини та її ролі в особистому і професійному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що проблеми естетичного виховання школярів та студентської молоді в різних аспектах розроблялися досить плідно.

Філософські проблеми естетичного виховання особистості розкрили В. Мазепа, Г. Квасов, В. Михальов, В. Кудін, Л. Левчук, О. Семашко та ін.; загальнопедагогічні та психологічні – А. Алексюк, О. Киричук, І. Зязюн, В. Андрущенко, В. Галузинський, М. Євтух, О. Олексюк, О. Глузман та ін.

Проблему естетичного виховання й естетичної освіти школярів досліджували С. Жупанін, М. Артеменко, І. Зязюн, Л. Коваль, Н. Миропольська, А. Щербо, Д. Джола, Г. Шевченко, В. Бутенко, А. Капська, Л. Масол та ін.

Естетичне виховання у вищій школі вивчали А. Алексюк, О. Рудницька, Г. Падалка, В. Дряпіка, А. Комарова, В. Кудін, Г. Кутузова, М. Лещенко, С. Мельничук, Т. Рейзенкінд, Б. Шляхов, О. Щолокова та ін.

Питання естетичного розвитку і виховання студентської молоді розробляли О. Лармін, Г. Петрова, У. Суна, В. Толстих та ін.

Формулювання цілей статті. Розглянути проблеми естетичного виховання в процесі особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Початок ХХІ століття є періодом переосмислення всіх завдань розвитку соціальної та культурної сфер в цілому та системи вищої освіти зокрема, утвердження духовних основ естетичного виховання та його звернення до художньо-естетичних традицій, національного ґрунту, визначення якісно нових вимог до майбутніх фахівців.

Естетичне виховання розглядається нами як цілеспрямований, організований і контрольований педагогічний процес формування в особистості естетичного ставлення до дійсності та естетичної діяльності. Відповідно, естетичним вихованням є процес цілеспрямованого впливу на особистість, що призводить до виникнення у неї стійких механізмів регуляції естетичної свідомості, естетичних відносин та естетичної поведінки. Таким чином, естетичне виховання спрямовується на формування цілісної творчої особистості, охоплюючи її інтелектуальну, емоційну, волюву, ціннісно-орієнтаційну сторони.

До функціональних завдань естетичного виховання відносимо: прищеплення особистості здатності оцінювати явища дійсності та мистецтва, вибудовувати ієрархічно організовану систему цінностей і обирати напрями діяльності відповідно до цієї системи, тобто формування ціннісно-орієнтаційної спрямованості; розвиток креативності; відточування і вдосконалення відчуттів та естетичних смаків людини, її емоційності, артистизму, у цілому – підвищення культурного рівня особистості.

Специфічність естетизації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах полягає в чіткій спрямованості формування у студентів естетичної картини або естетичного образу світу в усіх його проявах. „Естетична картина” в уявленні студентів як образ краси формується через відчуття естетики середовища,

занурення в красу буття, яке є неповторним емоційним фоном збудження світлих почуттів радості, задоволення, душевного спокою і тепла, естетичної насолоди.

Специфіка естетичного виховання у вищій школі обумовлюється зв'язком естетичного та професійного розвитку особистості студентської молоді, особливостями студентства як специфічної соціальної групи, сучасним станом соціокультурної, політичної та економічної ситуації в Україні, тенденціями розвитку вищої школи в напрямку виходу її в західноєвропейський простір.

Вирішальну роль у розв'язанні проблеми естетичного виховання у вищих навчальних закладах України відіграють як рівень розвитку естетичної теорії щодо основи естетичного виховання, так і духовні цінності українського суспільства, художньо-естетичні та історико-педагогічні традиції українського народу.

До факторів, що зумовлюють стан естетичного виховання у вищих навчальних закладах України на сучасному етапі слід віднести такі:

- естетична освіта та естетична інформованість;
- інтерес до мистецтва і здатність його естетично сприймати та оцінювати з точки зору загальнолюдського і національного естетичного ідеалу;
- естетичне середовище,
- освітньо-культурне середовище;
- естетично-моральні основи культури спілкування;
- естетичне ставлення до праці;
- участь студентів у різних видах художньо-естетичної творчості;
- засоби масової інформації та особливості сучасного інформаційного простору.

Необхідною умовою функціонування принципу естетизації є емоціогенність організації змісту та методів навчально-виховного процесу. Вона присутня на всіх його етапах – від установки до акту творчої діяльності. Г. Шевченко виділяє сукупність основних естетичних компонентів, які лежать в основі здійснення естетизації у навчально-виховному процесі вищої школи:

- естетична спрямованість взаємодії викладача і студента, повне порозуміння й естетичні переживання під час діалогової форми спілкування;
- естетичний світ, загальна культура, інтелектуальність викладача і студента;
- естетичні аспекти змісту освіти, які потребують естетичного сприймання на аксіологічних і гедоністичних основах як естетичної цінності;

- емоційна насиченість, витонченість, естетична виразність викладу матеріалу;
- культура думки і краса слова;
- мажорна, поетична тональність навчально-виховного процесу;
- образність мислення, постійне спілкування з мистецтвом як засобом пізнання й естетичних переживань.

Вибір і створення різноманітності форм естетичного виховання – як традиційних, так й інноваційних – у вищих навчальних закладах визначається творчим підходом педагогів вищої школи. На зміст, форми і методи естетичного виховання у вищих навчальних закладах України сучасного періоду впливає структура цінностей суспільства, соціальне самопочуття, морально-психологічний стан молоді, індивідуальні ціннісні переваги і ціннісні орієнтації, духовні потреби студентської молоді, вивчення естетичного досвіду минулого, історико-культурних традицій естетичного виховання молоді, осмислення естетичних аспектів власної професійної діяльності.

У цілісному різнобічному процесі виховання і навчання майбутніх фахівців в умовах вищих навчальних закладів України важливого значення набуває розвиток естетичної культури та відношення до потенційно якісно нової дійсності епохи інформаційних технологій. Це означає, що педагогічні аспекти формування інформаційної цивілізації освіти, її сьогодення та майбутнього естетичними засобами стають особливо актуальними.

На специфіку естетичного виховання студентської молоді сьогодення також впливають політичні процеси в державі, які певною мірою стримують процес формування духовних потреб, у тому числі й естетичних.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Аналіз теорії естетичного виховання у вітчизняній науці сучасного періоду, практика організації естетичного виховання в різних вищих навчальних закладах України дозволяє визначити певні тенденції, що склалися в естетичному

вихованні студентської молоді: орієнтація вищої освіти в XXI столітті в Україні на культуротворчі і особистісно-розвивальні функції особистості зумовлюють естетизацію освітнього простору і навчально-виховного процесу; естетичне виховання молоді розглядається в контексті духовного розвитку особистості; пріоритет в естетичному вихованні на сучасному етапі надається мистецтву як найважливішому засобу духовного перетворення особистості і формування в неї ціннісних орієнтацій; зростання уваги до використання національних художньо-естетичних традицій в естетичному вихованні, до проблем художньо-естетичної творчості; посилення уваги до естетико-екологічної культури майбутнього фахівця; визнання естетичного виховання як найважливішого чинника розвитку у студентської молоді ідеалів добра й краси в умовах мас-медіа освіти.

Тенденції, що склалися в естетичному вихованні у вищих навчальних закладах України на сучасному етапі, повинні сприяти створенню нової концепції і теорії естетичного виховання студентської молоді в Україні.

Список джерел:

- 1 Гук, Л.В. Аналіз сучасних поглядів на проблему естетичних цінностей у науково-педагогічних дослідженнях [Текст] / Л.В. Гук // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2010. – № 6 (193), – Ч. I. – С. 21-25.
- 2 Мкртічян, О.А. Естетичне виховання у процесі формування особистості [Текст] / О.А. Мкртічян // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2010. – № 7 (9). – С. 359-364.
- 3 Шевченко, Г.П. Естетизація навчального процесу у вищій школі / Г.П. Шевченко // Гуманізація навчально-виховного процесу [Текст]: Наук.-метод. зб. – Вип. IV / За ред. Легенького Г.Л., Сипченка В.І. – Слов'янськ: ІЗМН-СДП, 1998. – С. 3-6.
- 4 Шевченко, Г.П., Джабер, Х.М. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період [Текст]: Монографія / Г.П. Шевченко, Х.М. Джабер. – Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2004. – 208 с.